

Asia

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle; Tavoitteena nykyaikainen, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 9.12.2015 tiedonannon tekijänoikeusjärjestelmän modernisoinnista. Tiedonannossa on kuvattu keskeiset toimenpiteet, joita komissio pitää tarpeellisina tekijänoikeuksien modernisoimiseksi. Tiedonanto liittyy 6.5.2015 annettuun strategiaan digitaalisten sisämarkkinoiden loppuun saattamisesta, eivätkä nyt esitetyt toimenpiteet merkittävästi poikkea kyseisessä strategiassa esitetyistä. Tiedonannon yhteydessä julkaistiin komission asetusehdotus sisällön siirrettävyydestä. Tiedonantoon liittyvät muut lainsäädäntöehdotukset annetaan erikseen vuoden 2016 aikana.

Tiedonantoa käsitellään kilpailukykyneuvostossa 29.2.2016 ainoastaan tiedoksi-asiana.

Suomen kanta

Suomen nykyinen kanta komission suunnitelmiin tekijänoikeuden modernisoimiseksi muodostettiin komission digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian yhteydessä (E 21/2015) kesäkuussa 2015, josta komission nyt julkaisema tiedonanto ei merkittävästi poikkea. Seuraavassa esille tuodut kannat pohjautuvat Suomen aikaisemmin esittämiin kantoihin. Uusia kantoja ovat Suomen kanta myynnistä poistettuihin teoksiin sekä komission suunnitelmiin yhdenmukaistaa vahingonkorvausten ja oikeudenkäyntikulujen laskemista ja jakamista. Lisäksi Suomen kanta komission alustatalouteen liittyen tarkennettaisiin tekijänoikeuksien osalta alla olevan mukaisesti.

Suomi tukee yleisellä tasolla komission pyrkimyksiä edistää sisältöjen rajat ylittävää saatavuutta sisämarkkinoilla. Suomi ottaa erikseen kantaa komission julkaisemaan ehdotukseen asetukseksi verkkosisältöpalvelujen rajatylittävän siirrettävyyden varmistamiseksi sisämarkkinoilla.

Suomi kannattaa myös satelliitti- ja kaapelitelevisiotoimintaa koskevan direktiivin uudelleentarkastelua konvergoituneessa mediaympäristössä ja digitaalisten sisämarkkinoiden edistämiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että Ahvenanmaan ja pienten kieli- ja kulttuurivähemmistöjen rajat ylittävä pääsy kulttuuriin sisältöihin turvataan.

Suomi pitää tärkeänä, että Europeanassa ja muissa tekijänoikeudella suojattua sisältöä tarjoavissa rajat ylittävissä yleishyödyllisissä infrastruktuurihankkeissa huomioidaan tarve lisensioinnin virtaviivaistamiseen. Suomi kannattaa sen selvittämistä, voidaanko rajat ylittävään lisensiointiin soveltaa sopimuslissenssiin perustuvia ratkaisuja. Suomi suhtautuu kuitenkin varauksellisesti komission suunnitelmiin luoda uusia tekijänoikeudellisia kategorioita, kuten ”myynnistä poistetu” teokset.

Yleisesti ottaen Suomi katsoo, että politiikka- ja lainsäädäntötoimien lähtökohtana tulee olla digitaalisen talouden kehittymisen edellytysten turvaaminen. Uuden sääntelyn tarvetta on harkittava huolellisesti ja ylisääntelyä tulee välttää. Siltä osin kuin sääntely todetaan välttämättömäksi, sen tulee perustua kunnollisiin vaikutusarviointeihin. Sääntelyn lähtökohtina tulee olla toimivuus digitaalisessa toimintaympäristössä, uusien liiketoimintamallien mahdollistaminen ja teknologianeutraalius.

Suomi suhtautuu myönteisesti tiedonantoon sisältyvien tekijänoikeuden poikkeuksia ja rajoituksia koskevien uudistusten tavoitteisiin. Eurooppalaisissa ratkaisuissa tulisi ensisijaisesti keskittyä toimenpiteisiin, joilla on merkitystä rajat ylittävissä tilanteissa. Tässä tarkoituksessa myös mahdollisuuksia edistää rajat ylittävää lisensiointia tulisi edelleen tarkastella. Myös erilaiset kansalliset maksut, kuten yksityisen kopioinnin hyvittämiseksi tarkoitetut laitemaksut, aiheuttavat sisämarkkinaongelmia. Niiden taustalla olevien tavoitteiden turvaamiseksi tulisi etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja, jotka eivät vaaranna sisämarkkinoiden toimivuutta tai lisensiointimarkkinoiden kehittymistä. Suomi on esittänyt, että yksityisen kopioinnin hyvitysmaksujärjestelmä sisällytettäisiin EU:n paremman sääntelyn ohjelmaan, eli ns. Refit-ohjelmaan.

Markkinoiden toimivuuden osalta Suomi painottaa, että EU:n tekijänoikeuspolitiikan tavoitteena tulee olla EU:n kilpailukyvyyn ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja tekijänoikeusmarkkinoiden kokonaisvolyymin kasvu niin oikeudenhaltijoiden ja sisältöteollisuuden kuin kuluttajien hyväksi. Näin ollen tekijänoikeussääntelyn ja siihen liittyvän sähköisen kaupan sääntelyn on mahdollistettava uusien ja innovatiivisten sisältöjen, palveluiden ja tuotteiden sekä liiketoimintamallien kehittäminen ja markkinoille tuominen.

Tiedonannon mukaan on herännyt keskustelua sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin vastuuta koskevasta poikkeuksesta, jonka turvin on pidetty mahdollisena harjoittaa tekijänoikeuden kannalta merkittävääkin toimintaa. Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että komissio pohtii eri tekijöitä, jotka liittyvät tekijänoikeudellisesti suojattujen teosten verkkojakelun arvonmuodostukseen ja oikeuksien ja vastuiden jakamiseen eri markkinatoimijoiden välillä (ns. alustatalousselvitys). Mahdolliset oikeudelliset toimet tulee olla tasapainoisia ja oikeasuhtaisia.

Suomi tukee täytäntöönpanon kohdistamista taloudellisesti merkittäviin tekijänoikeuden rikkomuksiin. Piratismiin torjumiseksi tulisi myös pyrkiä löytämään ratkaisuja, jotka edistävät lisensiointia ja mahdollistavat nykyistä paremmin laillisten palvelujen tarjoamisen kuluttajille. Sen sijaan Suomi suhtautuu torjuvasti ajatukseen pistemäisesti harmonisoida vahingonkorvausten ja oikeudenkäyntikulujen laskemista ja jakamista tekijänoikeuden loukkaustapauksissa. Suotavana ei pidetä sitä, että kansallinen oikeudenkäyntikulusääntely ja vahingonkorvauskäytäntö pirstaloituu. Oikeudenkäyntikulujen harmonisointi liittyy oikeudelliseen yhteistyöhön yksityisoikeuden alalla ja näin ollen asiaan liittyy myös EU:n toimivaltakysymyksiä.

Pääasiallinen sisältö

Tiedonannossa kehitellään edelleen digitaalisten sisämarkkinoiden strategiassa suunniteltuja toimia ja se sisältää niin lyhyemmän aikavälin toimenpidesuunnitelman että pitkän aikavälin vision, jonka mukaan komissio tähtää tekijänoikeuden täydelliseen yhdenmukaistamiseen EU:ssa.

Lyhyemmän aikavälin toimenpidesuunnitelmaan kuuluu neljä osa-aluetta;

- 1) *Sisältöjen parempi saatavuus koko EU:ssa;*
 - Komission ehdotus asetukseksi verkkosisältöpalvelujen rajatylittävän siirrettävyyden varmistamisesta sisämarkkinoilla, joka annettiin samanaikaisesti tämän tiedonannon kanssa. Asetusehdotuksen tavoitteena on varmistaa että käyttäjät, jotka ovat tilanneet tai hankkineet sisältöä kotimaassaan, voivat käyttää sitä oleskellessaan tilapäisesti toisessa jäsenvaltiossa.
 - Satelliitti- ja kaapelidirektiivin uudelleentarkastelu, jonka tavoitteena on tehostaa televisio- ja radio-ohjelmien valtioiden rajat ylittävää levitystä verkossa.
 - Toimialakeskustelut tavoitteena kehittää alan lisensiointikäytäntöjä mahdollistamaan sisältöjen käyttöä valtioiden rajojen yli, myös muista jäsenvaltioista tulevien käyttöpyyntöjen tapauksessa.
 - Myynnistä poistuneiden teosten digitoinnin ja jakelun edistäminen EU:ssa.
 - Luova Eurooppa-ohjelman ja muiden politiikan keinoin lisätä eurooppalaisia teoksia sisämarkkinoilla, edistää niiden löydettävyyttä sekä tehokkaampia rahoitus- tuotanto- ja jakelumalleja.
- 2) *Tekijänoikeuden rajoitusten mukauttaminen digitaaliseen ja valtioiden rajat ylittävään ympäristöön ja erityisesti siltä osin kuin niillä on merkitystä tiedonsaannin, koulutuksen ja tutkimuksen kannalta. Kokonaisuus koostuu kolmesta aloitteesta;*
 - Näkövammaisten mahdollisuuksia saada teoksia saatavilleen koskevan Marrakeshin sopimuksen täytäntöön paneminen.
 - Komissio harkitsee nykyistä pidemmälle menevää yhdenmukaistamista tai olemassa olevien sääntöjen selkeyttämistä koskien tekstien ja tietojen louhintaa, opiskelukäyttöä, kulttuuriperinnön digitointia ja suojelua myös alkuaan digitaalisia teoksia huomioiden, erinäisten laitosten omistuksessa olevien aineistojen suljettua etäkäyttöä, sekä ns. panorama-rajoitusta, joka mahdollistaisi julkisille paikoille sijoitettujen teosten toisintamista ja saataville saattamista. Komission arvio uudistustarpeesta valmistuu kevääseen 2016 mennessä.
 - Yksityisen kopioinnin ja reprografista kopiointia koskevien maksujärjestelmien arviointi sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Käsiteltäviä asioita ovat muun muassa yhteys oikeuksien haltijoille aiheutuvan haitan ja heille maksettavan korvauksen välillä, sopimusjärjestelyjen ja maksujen jakamisen välinen suhde, kaksinkertaiset maksut, avoimuus kuluttajia kohtaan, vapautukset ja periaatteet maksujenpalautusjärjestelmiä varten sekä syrjimättömyys kerättyjen maksujen jakamisessa.
- 3) *Toimivat tekijänoikeusmarkkinat.* Komissio aikoo pohtia osana verkkoalustoja koskevan komission työn kanssa eri tekijöitä, jotka liittyvät teosten verkkojakelun uusien muotojen luoman arvon oikeudenmukaiseen jakautumiseen eri

markkinatoimijoiden välillä, ja kuulee näistä eri sidosryhmiä ja harkitsee toimenpiteitä kevääseen 2016 mennessä. Lisäksi komissio tutkii tarvetta määritellä tarkemmin yleisölle välittämisen ja saataville saattamisen käsitteet ja harkitsee mahdollisia erityistoimia, kuten oikeuksiin puuttumista uutisaggregointisivustojen osalta. Komissio pohtii lisäksi, tarvitaanko EU:n tason ratkaisuja oikeusvarmuuden, avoimuuden ja tasapainon lisäämiseksi järjestelmässä, jolla hallinnoidaan tekijöiden ja esiintyjien korvauksia EU:ssa.

- 4) *Tehokas ja tasapainoinen valvontajärjestelmä.* Komissio aikoo ryhtyä välittömästi toimiin ottaakseen kaikkien asianomaisten osapuolten kanssa käyttöön itsesääntelyyn ja rahan liikkeiden seurantaan perustuvia järjestelyjä. EU:n tason käytäntesääntöjä voidaan tukea lainsäädännöllä, jos se on tarpeen. Komissio arvioi vaihtoehtoja teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnan oikeudellisesti kehykseksi ja harkitsee syksyyn 2016 mennessä, onko oikeudellista kehystä tarpeen muuttaa. Harkinnassa keskitytään kaupallisen mittakaavan oikeudenloukkauksiin. Arvioitavaksi tulee muun muassa tarve selkiyttää sääntöjä rikkomusten tekijöiden tunnistamiseksi, väli- ja turvaamistoimien sekä kieltomääräysten soveltamiseksi sekä vahingonkorvausten ja oikeudenkäyntikulujen laskemiseksi ja jakamiseksi. Komissio järjestää myös verkkoalustoja koskevan kattavan arvioinnin ja julkisen kuulemisen, jotka koskevat myös ilmoitusmenettelyä ja toteutettavia toimenpiteitä sekä kysymystä toimenpiteiden pysyvyydestä ajan kuluessa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Tiedonannosta järjestettiin kuulemistilaisuus 18.12.2015.

Käsiteltiin sisämarkkina- ja osastossa kirjallisessa menettelyssä 27.-29.1.2016.

Eduskuntakäsittely

Asiakokonaisuutta on aiemmin käsitelty eduskunnassa komission digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian yhteydessä (E 21/2015).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön tulevat arvioitaviksi tiedonantoon sisältyvien lainsäädäntöehdotusten antamisen yhteydessä.

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle; Tavoitteena nykyaikainen, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä. COM(2015) 626 final.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tekijänoikeusneuvos Viveca Still, Opetus- ja kulttuuriministeriö, viveca.still@minedu.fi, puh. 02953 30297.

Lainsäädäntöneuvos Maarit Leppänen, Oikeusministeriö, maarit.leppanen@om.fi, puh. 02951 50276.

Lainsäädäntöneuvos Pekka Pulkkinen, Oikeusministeriö, pekka.t.pulkkinen@om.fi, puh. 02951 50224.

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat	tekijänoikeus
Hoitaa	OKM
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, TEM, TULLI, UM, VNK, VTV
